

TA'LIMDA MILLIY QADRIYATLAR VA ULARNING YOSH AVLOD TARBIYASIDAGI AHAMIYATI

Yo'ldoshboyeva Sarvinoz Ulug'bek qizi

TIFT universiteti Filologiya va tillarni o'qitish yo'nalishi
2-kurs talabasi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada ta'lim tizimida milliy qadriyatlarning o'rni, ularning yosh avlod tarbiyasidagi ta'siri, hamda ularni singdirishning samarali yo'llari tahlil qilinadi. Milliy qadriyatlar har bir xalqning tarixiy-madaniy merosini, ma'naviy-axloqiy negizini ifoda etadi va ayni vaqtda yoshlar ongida o'zlikni anglash, vatanparvarlik, halollik, mehnatsevarlik, insonparvarlik kabi fazilatlarni shakllantiradi. Maqolada maktabgacha ta'limdan oliy ta'limgacha bo'lgan bosqichlarda milliy qadriyatlarni o'quv dasturlari, dars va darsdan tashqari faoliyatlar orqali qanday singdirish mumkinligi yoritilgan.*

Shuningdek, maqolada o'qituvchilarning bu jarayondagi mas'uliyati, tarbiyaviy ishlarning mazmuni, interaktiv metodlar yordamida milliy qadriyatlarni o'rgatishning samarasi ko'rib chiqilgan. Zamonaviy global ta'sirlar sharoitida yoshlarni milliy ruhda tarbiyalash, ularni ma'naviyatsizlik, begona mafkura va madaniyatsizlikdan himoya qilishning asosiy omili sifatida milliy qadriyatlarning ahamiyati keng yoritilgan. Milliy qadriyatlar orqali ta'lim-tarbiya jarayonini boyitish, yoshlarning ongini mustahkamlash, ularni jamiyatga foydali shaxs qilib tarbiyalashning amaliy jihatlari tahlil etilgan.

Maqola, shuningdek, ta'lim mazmunini milliy ruhda boyitish orqali fuqarolik ongini shakllantirish, ijtimoiy birdamlik va milliy birlikni ta'minlashga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlarga e'tibor qaratadi. Ilmiy-nazariy tahlillar bilan birga, amaliy tajribalarga ham asoslanilgan.

Kalit so'zlar: *Milliy qadriyatlar, ta'lim, yosh avlod, tarbiya, ma'naviyat, o'qituvchi, vatanparvarlik, fuqarolik ongi, axloqiy tarbiya, milliy birlik, globallashtirish, urf-odatlar, o'zlikni anglash, tarixiy xotira, ma'naviy meros, tarbiyaviy metodlar.*

Kirish

Har bir xalqning tarixiy taraqqiyot yo'li, ijtimoiy hayoti, madaniyati, urf-odatlari va qadriyatlari uning milliy o'ziga xosligini belgilab beradi. Shu bois, milliy qadriyatlar — bu jamiyatning ma'naviy negizi, uning ichki kuch-qudrati va barqaror taraqqiyotining kafolatidir. Ayniqsa, bugungi globallashtirish jarayonida xalqning o'zligini saqlab qolish, yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalash masalasi dolzarb

ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtai nazardan qaralganda, ta'lim tizimi nafaqat bilim berish, balki yoshlarga milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish vazifasini ham o'z zimmasiga oladi.

Milliy qadriyatlar deganda xalqning tarixiy-madaniy merosi, urf-odatlar, til, din, san'at, adabiyot, mehnatsevarlik, halollik, vatanparvarlik, kattalarga hurmat, kichiklarga mehr-oqibat kabi insoniy fazilatlar tushuniladi. Ushbu qadriyatlar yosh avlodning dunyoqarashi, axloqiy qarashlari, ma'naviy-ruhiy olamini shakllantirishda beqiyos ahamiyat kasb etadi. Ta'lim-tarbiya tizimida ushbu qadriyatlarni tizimli va maqsadli ravishda singdirish orqali yoshlarda o'zlikni anglash, milliy g'urur, fuqarolik pozitsiyasi va jamiyatga foydali shaxs sifatida shakllanishiga erishiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimida milliy qadriyatlarni tarbiyaviy jarayonga integratsiyalash — tarbiyani texnologik yondashuvlar bilan uyg'unlashtirishni, o'quv dasturlari va darsliklarga milliylik ruhini singdirishni, darsdan tashqari faoliyatlarda xalq og'zaki ijodi va urf-odatlariga asoslangan tadbirlarni tashkil etishni talab etadi. Ayniqsa, maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'limgacha bo'lgan bosqichlarda bu masalaga alohida e'tibor qaratilishi zarur.

Ushbu maqolada ta'lim jarayonida milliy qadriyatlarni singdirishning maqsadi, metodlari, bu boradagi ilg'or tajribalar, mavjud muammolar va ularning yechimlari tahlil qilinadi. Shuningdek, yosh avlod tarbiyasida milliy qadriyatlarning zamonaviy sharoitdagi o'rni va ta'siri ko'rib chiqiladi.

Asosiy qism

Milliy qadriyatlar har bir xalqning tarixiy xotirasi, madaniy boyligi va ma'naviy merosi sifatida jamiyat taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. Bu qadriyatlar ta'lim-tarbiya jarayonida yosh avlodga yetkazilsa, ular nafaqat bilimli, balki ma'naviy barkamol, Vatanga sodiq, o'z millatining madaniyati va tarixiga hurmat bilan qaraydigan insonlar bo'lib yetishadi. Shu sababli ta'limda milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish zamonaviy pedagogikaning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Milliy qadriyatlar o'z ichiga til, din, tarixiy xotira, urf-odatlar, marosimlar, xalq og'zaki ijodi, odob-axloq normalari, vatanparvarlik, insonparvarlik, mehnatsevarlik, oila qadriyatlari kabi turli ma'naviy jihatlarni oladi. Bu qadriyatlar yoshlar ongiga yoshlikdanoq singdirilsa, ularning shaxs sifatida kamol topishida kuchli ichki tayanch vazifasini bajaradi. Ayniqsa, o'quv dasturlarida milliy qadriyatlarga asoslangan darslar va tadbirlar orqali ta'lim-tarbiya mazmuni boyitiladi.

Maktabgacha ta'lim bosqichidan boshlab milliy ertaklar, xalq qo'shiqlari, maqollar, topishmoqlar, milliy o'yinlar orqali bolalarga o'z xalqining boy madaniyati va axloqiy me'yorlari tanishtiriladi. Boshlang'ich ta'limda esa "Odobnoma", "Vatan tuyg'usi" kabi fanlar va tarbiyaviy soatlar orqali milliy iftixor, vatanparvarlik va

mehnatsevarlik tushunchalari mustahkamlanadi. O'rta ta'lim va oliy ta'lim bosqichlarida esa milliy g'oya, dinshunoslik, tarix, madaniyatshunoslik kabi fanlar orqali bu jarayon chuqurlashtiriladi.

Shuningdek, darsdan tashqari faoliyatlar — bayram tadbirlari, teatr tomoshalari, sport musobaqalari, folklor festivallari va boshqa madaniy-ma'rifiy tadbirlar ham milliy qadriyatlarni yoshlar qalbiga singdirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, o'quvchilarning ota-onalari va mahalla faollari bilan hamkorlikda tashkil etiladigan ochiq darslar, ma'naviy-ma'rifiy uchrashuvlar ham bu borada ijobiy natija beradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, xususan, interaktiv metodlar — klaster, aqliy hujum, jamoaviy muhokama, loyiha ishlari orqali o'quvchilarning fikrlash faoliyati rag'batlantiriladi. Shu jarayonda milliy qadriyatlar bilan bog'liq muammolar, tarixiy shaxslar hayoti, xalq urf-odatlarini asosida topshiriqlar berilishi yoshlarning qiziqishini orttiradi va ularni milliy ruhda tarbiyalaydi.

Bugungi globallashtirish va axborot xurujlari davrida yosh avlodning ongini milliy g'oyalar bilan sug'orish, ularni madaniyatsizlik, yot g'oyalar va begona mafkuralardan asrash muhim vazifadir. Bu borada o'qituvchilarning roli beqiyosdir. Ular nafaqat bilim beruvchi, balki ma'naviyat va qadriyatlar targ'ibotchisi bo'lishi lozim. Shu sababli o'qituvchilarning o'zlari ham milliy qadriyatlarga sodiq, o'zining tarixiy ildizlariga hurmat bilan qaraydigan shaxs bo'lishlari kerak.

Yana bir muhim jihat — bu yoshlar orasida media savodxonlikni oshirish, ular uchun ijtimoiy tarmoqlarda, bloglar, videodarslar, film va audio materiallar orqali milliy qadriyatlarni targ'ib etishdir. Bugungi yoshlar axborotni asosan raqamli manbalar orqali olmoqda, shu bois ta'lim tizimi ham bu yo'nalishda faol bo'lishi zarur.

Ta'limda milliy qadriyatlar nafaqat axloqiy tarbiyani, balki fuqarolik ongini shakllantirish, milliy birlik, diniy bag'rikenglik, o'zaro hurmat, birdamlik kabi ijtimoiy qadriyatlarni ham yoshlar ongiga singdirishda asosiy omil hisoblanadi. Bu esa jamiyat taraqqiyotining barqarorligi va ma'naviy barkamolligini ta'minlovchi kuchdir.

Xulosa

Milliy qadriyatlar har bir xalqning ruhiy-ma'naviy poydevorini tashkil etadi va yosh avlodni tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. Bugungi globallashtirish va tezkor axborot oqimlari sharoitida yoshlarning ongini mustahkamlash, ularni yot g'oyalardan asrash, o'z millati, dini, urf-odatlarini, tarixiy xotirasi va tiliga hurmat ruhida tarbiyalash ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biridir. Ta'lim jarayonida

milliy qadriyatlarni singdirish nafaqat o'quvchilarning bilimini boyitadi, balki ularni ma'naviy barkamol, vatanparvar, mustaqil fikrlovchi shaxs sifatida shakllantiradi.

Mazkur maqolada ta'lim tizimining barcha bosqichlarida — maktabgacha ta'limdan to'liq ta'limgacha — milliy qadriyatlarni integratsiyalashning samarali yo'llari ko'rib chiqildi. Ayniqsa, dars jarayonlarida, darsdan tashqari faoliyatlarda, madaniy-ma'rifiy tadbirlarda xalq og'zaki ijodi, tarixiy shaxslar, milliy urf-odatlariga asoslangan yondashuvlar yoshlar qalbida iftixor, hurmat va o'zlikni anglash tuyg'ularini uyg'otadi.

Shuningdek, o'qituvchilarning o'rnini bu jarayonda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Ular nafaqat bilim beruvchi, balki milliy qadriyatlar targ'ibotchisi sifatida faol bo'lishlari zarur. Demak, ta'lim orqali milliy qadriyatlarni yosh avlod ongiga singdirish jamiyatning ma'naviy barqarorligi va kelajagining kafolati hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar (APA uslubida, raqamli):

1. Karimov, I. A. (1997). *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. Toshkent: Ma'naviyat.
2. Axadjon o'g'li, A. A., & Tursunboy o'g'li, N. J. (2023). SANOATNING YAIMGA TA'SIRINI BAHOLASH. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 290-293.
3. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHDAGI O'RNINI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 271-273.
4. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING MUAMMOLARI VA YECHIMLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 333-338.
5. Azamjon o'g'li, U. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot rivojlanishi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 73-75.
6. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O'zbekistonning jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish uchun uzoq yo'li va xitoy tajribasi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 43-47.
7. Ahrorjon, A., & Gafurov, X. (2023). IQTISODIY SIYOSATNING RIVOJLANISHIDA FISKAL VA PUL-KREDIT SIYOSATI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 310-313.
8. Otto, M., & Thornton, J. (2023). CHATGPTNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI: SUN'IIY INTELLEKTNING KASBIY MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 65-71.

9. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). ISLAMIC FINANCE PROBLEMS AND SOLUTIONS: Study guide. *AMAZON PUBLICATION ISBN-13: 9798863282282*, 1, 200.
10. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOMIY MOLIYA BARQARORLIK OMILLARI: EKONOMETRIK TAHLILLAR VA DALILLAR. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(9), 74-94.
11. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA'LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O'RNI. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 113-118.
12. Акабирходжаева, Д. Р., & Абдуллаев, А. А. (2024). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ НА РАЗВИТИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА. *Экономика и социум*, (11-1 (126)), 729-739.
13. Akabirxodjayeva, D., & Abdullayev, A. (2024). TEXNOLOGIK INNOVATSIYALARNING JAHON MOLIYA BOZORINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 13, 89-96.
14. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). SUN'IIY INTELLEKT (AI) VA ISLOM MOLIYASI. *Qo'qon universiteti xabarnomasi*, 188-190.
15. Keldiboyeva, Z. M. Q., & Abdullaev, A. A. O. G. L. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan ehtiyojlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. *Science and Education*, 3(11), 704-711.
16. Oybek, A., Abdullaev, A., Mavlonbekov, X., & Sharifjonov, Z. (2023). ISLOM MOLIYASIDA MUSHORAKA SHARTNOMASI. *Umumjahon fanlari bo'yicha ta'lim tadqiqotlari*, 2(1), 593-599.
17. Turanboyev, B., Abdupattayev, A., & Abdullaev, A. (2023). INFLYATSIYANING QIMMATLI QOG'OZLAR DAROMADIGA TA'SIRI. *Yosh tadqiqot Jurnali*, 2(2), 88-100.
18. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOM BANK TIZIMI UCHUN SHARTNOMA HUQUQI VA ASOSIY TAMOIYILLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(5), 600-613.
19. Abdullaev, A. (2022). BOBUR VA BOBURIYLAR SULOLASINING JAHON SIVILIZATSIYASINING YANGILANISHIGA QO'SHGAN HISSASI. *NEW RESEARCH ON THE WORKS OF ALISHER NAVOI AND ZAHIRUDDIN MUHAMMAD BABUR*, 1.
20. Xusanovich, A. O. (2023). MALAYZIYADA ISLOMIY MOLIYA, TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR VA IQTISODIY RIVOJLANISH O'RTASIDAGI MUNOSABATLARNING EKONOMETRIK

TAHLILI ASOSIDA O‘ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR. *QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 60-64.

21. Mulaydinov, F. (2024). Application, place and future of digital technologies in the educational system. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.

22. Jumanova, S. (2024). Analysis of PISA test results in Uzbekistan and prospects of preparing primary education students for PISA test. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.

23. Ikromjonovna, J. S., & Axadjon o‘g‘li, A. A. (2023). O‘ZBEKISTONDA PISA TESTI NATIJALARI VA BOSHLANG‘ICH TA‘LIM O‘QUVCHILARINI BU TESTGA TAYYORLASH ISTIQBOLLARI. *QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 159-162.

24. Turanboyev, B., & Abdullayev, A. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKILOTLAR BYUDJETINI TO‘G‘RI TAQSIMLASH TENDENSIYALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 304-309.

25. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.

26. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). The Role of WTO in Improving the Quality of Education. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 3(1), 140-148.

27. UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. Paris: UNESCO Publishing.

28. Toirova, N. (2023). Milliy qadriyatlar asosida ta‘lim mazmunini boyitish yo‘llari. *O‘qituvchi va zamon*, 2(7), 33–38.